

szecesszió” helyett „A szecessziós építészeti Vajdaságban”, vagy „Vajdaság szecessziós építésze” (mint a gótikus vagy barokk építészeti, nem pedig építészeti gótika) fogalmazásban lát napvilágot. A szabadkai városházánál hat „függőleges szerkezetről” olvashatunk, amiről rövid fejtörés után kiderítettem, hogy valószínűleg a szerbhorvát „vertikalne komunikacije” szerencsétlen fordításáról lehet szó, azaz a „lépcsőház” az a szó, amely nem tudta megtalálni a helyét a fordításban. A szabadkai városháza belső udvarait világító udvarnak nevezi a fordító. A világító udvar (Lichthof) illemhelyek és fürdők

szellőztetésére szolgáló kis alapterületi, de nagy magasságú tér. A városháza udvarai pedig átriumnak v. belső udvarnak nevezhetők. A 71. oldalon találkozunk az „urbánus szerkezet” kifejezéssel (ami nyilván az „urbana struktura” helytelen fordítása). Helyesebb település struktúrát v. településszerkezetet mondani. A 74. oldalon a fordító az „ambitus” szót használja, amit magyarul tornácnak neveznek.

Mindezen apróbb hibák ellenére ez a könyv érdekes és hasznos olvasmány mind a szakember, mind az építészeti iránt érdeklődő átlagolvasó számára.

Klein Rudolf

FIATALOK A HONVÉDELEMBEN

DR. MILAN MALI: MLADI U OPŠTENARODNOJ ODBRANI I DRUŠTVENOJ SAMOZAŠTITI

Dr. Milan Mali *Fiatalok az általános honvédelemben és a társadalmi önvédelemben* című munkája kiváló szakdolgozat a társadalmi-politikai rendszer és az anyagi javak megvédése érdekében végzett modern kutatások terén. Jelentős mértékben hozzájárul az elméletnek és gyakorlatnak a fiatalok körében történő népszerűsítéséhez.

Sok éves társadalmi-politikai tapasztalatainak birtokában dr. Milan Mali gazdag nyelvezettel, pontos megfogalmazásban, stílusosan tárgyalja a témát. Munkáját négy részre tagolva – melyből az első a bevezetés, a másik három pedig a téma részletezése – tárja eléink ismereit:

– A fiatalok általános honvédelemben és társadalmi önvédelemben való aktív részvételének forrásai és alapjai.

– Az öngazgatói helyzet, a szocialista irányultság és a sokoldalú társadalmi aktivitás eleve meghatározzák a fiataloknak az általános honvédelemben és a társadalmi önvédelemben betöltött sze-

repét, ugyanakkor a részvételük által helyzetüket is megszilárdítják.

– A fiataloknak az általános honvédelemben és a társadalmi önvédelemben való aktív részvételre történő felkészítése és kiképzése.

Bevezetőjében a szerző vázolja a téma eredőit, hangsúlyozva, hogy a fiatalok szilárd támaszai a társadalom védelmének és fejlesztésének. A társadalmi önvédelem megszervezését és a fiataloknak az öngazgatású társadalomban történő bekapcsolását marxista-leninista alapon kell véghezvinni, a jugoszláv szocialista forradalom és a politikai rendszer eszmei-politikai alapjainak szigorú figyelembevételével. Annál is inkább, hiszen általános honvédelmünk nem csupán eleme társadalmi-politikai rendszerünknek, hanem a szocialista öngazgatású viszonyok teljességének konstitutív része is. Ugyanakkor része a társadalmi újratermelésnek és a társadalmi tudatnak is. A általános honvédelem kezei belülről jön létre a szocialista öngazgatás és az önvédelem összekapcsolása,

valamint e kapcsolat folytonos erősödése.

Az általános honvédelem és társadalmi önvédelem továbbfejlesztésének irányait a szocialista öngazgatás, a forradalmi kontinuitás és az emberi munka felszabadításáért vívott küzdelem kölcsönhatásai határozzák meg, hiszen a szabadság és a függetlenség elválaszthatatlanok egymástól. És bár a dolgozat tartalma meghatározza az általános honvédelemnek és a társadalmi önvédelemnek az öngazgatású társadalomban történő kiépítésével kapcsolatos problémákat és feladatokat, a téma mégis a fiataloknak a küzdelemben elfoglalt helyéről és szerepéről szól.

Könyve azonban – ahogyan a szerző is hangsúlyozza – „nem kézikönyv annak meghatározására, hogy mit kell a fiataloknak tudniuk az általános honvédelemről és a társadalmi önvédelemről, se nem jelentés arról, hogy e rendszeren belül hol a fiatalok helye.” A legfontosabb, hogy a fiatal generációk alkotó munkájuk során az öngazgatású társadalom építésében aktív szerepet vállaljanak, valamint hogy a közösség szervezeten és egységesen lépjen fel a társadalomnak a belső és a külső ellenségtől, háború esetén pedig az egresszortól való megvédele során.

Megítélésünk szerint dr. Milan Mali könyve nagyban hozzájárul a fiatalok népfelszabadító háborúban betöltött szerepével, a háború vívmányainak védelmében, valamint a háború utáni építőmunkában vállalt kötelezettségével kapcsolatos titói gondolatok megértéséhez. Mindez annak felismerésére épül, miszerint: amilyen mértékben meg tudjuk védeni forradalmi vívmányainkat, olyan mértékben teremtünk feltételeket a fennmaradáshoz, olyan mértékben teremtünk feltételeket a fejlődéshez és a szebb jövőhöz. Ezek motiválják a fiatalokat is az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem erősítésekor, hiszen tisztában vannak azzal, hogy ha e védelmi és önvédelmi formák az öngazgatású

szocialista társadalom szerves részeként gyorsabban fejlődnek, hamarabb valóra tudjuk váltani a felfegyverezett népről vallott marxista nézeteket, ezzel pedig társadalmunk sokoldalú fejlődését segítjük elő. Dialektikus kapcsolatot jelent ez jelenünk és forradalmi múltunk között, úgy, ahogyan azt Tito is hangsúlyozza:

„Általános honvédelmünk mai koncepciója nem egyéb, mint a népfelszabadító háború tapasztalatainak a jelenkori társadalmunkban történő következetes alkalmazása.”

A koncepció továbbfejlesztése szigorúan kötődik a politikai rendszer, a társadalom fejlődéséhez. Ezt emeli ki Viktor Bubanj is a győzelem doktrínája című könyvében:

„Koncepciónk nem pillanatnyi szükségletek folytán, nem meghatározott nemzetközi körülmények, illetve Jugoszlávia és a többi szocialista ország között fennálló viszonyok miatt jött létre.

Az általános honvédelem koncepciója fokozatosan alakult ki, mint ahogyan forradalmunk is, öngazgatású társadalmunk is fokozatosan jött létre. E koncepció a társadalom ideológiájának, politikájának és etikájának szerves része. A szocialista társadalom védelmének univerzális doktrínája, annak a társadalomnak, mely szocialista közösségének eszmei tartalmát és formáját fegyveres forradalomban valósította meg, és azóta is folyamatosan fejleszti és új tartalmakkal gazdagítja.”

Szerzőnk külön foglalkozik Tito hadászati elméletével, valamint ennek a fiatalok általános honvédelemre és társadalmi önvédelemre való felkészítésében betöltött szerepével. Jugoszlávia fiataljai tettekkel bizonyították, bármikor készek az öngazgatású szocialista társadalom kiépítésében, valamint a jugoszláv közösség védelmében való önfeláldozó részvételre – legyen ez utóbbi a fegyveres harc és ellenállás bármilyen formája is. Ezt igazolják a népfelszabadító háború tapasztalatai is, hiszen a fegyveres erő

75 százalékát fiatalok képezték. A felismerések eredményei azt bizonyítják, hogy Jugoszlávia egy esetleges háborúban nagymértékben számíthatna a fiatalokra, nagyobb mértékben, mint az elmúlt korok bármelyik háborúja során.

A fiatalok feladatairól szólva Tito hangsúlyozta:

„Bátran állíthatom, fiatalságunk tisztában van feladataival. Én hiszek a fiatalokban. A fiatalokat akkor is minden tekintetben figyelembe kell venni, ha az általános honvédelemről van szó. Nemcsak arról van szó, hogy képessé kell tenni őket arra, hogy holnap – ha szükség mutatkozik rá – fegyverrel a kézben védjék hazánk függetlenségét. Minden tekintetben nagyobb figyelmet kell szentelnünk a fiatal generációknak, minél közvetlenebb kapcsolatokat kell kiépíteni, párbeszédet kell folytatni velük annak érdekében, hogy az eseményeket és a dolgokat olyan formában magyarázzuk meg nekik, ahogyan azok a valóságban jelentkeznek. Nyíltan kell rámutatnunk a reális és a irreális dolgokra egyaránt.”

E tudományos mű szerzője a továbbiakban egyre több bizonyítékot sorol fel arra vonatkozóan, hogy a forradalmi hagyományok ápolása nem csupán nemzeteink és nemzetiségeink forradalmi emlékeinek az ápolását jelenti, de alapját képezi ez jelenlegi társadalmi rendszerünk szilárdságának, és erőt ad a jövő építéséhez is. Továbbá, hogy a nemzetiségek jogainak a jugoszláv közösségen belüli szavatolása nincs ellentétben az általános honvédelem és társadalmi önvédelem erősítésének eszméjével, éppen ellenkezőleg, a jogok szavatolása fokozza a közösségi tudatot és dolgozóinkat arra ösztönzi, hogy szükség esetén megvédjék azt a társadalmat, mely a világ bármely társadalmától többet adott nekik. Innen ered annak felismerése is, hogy csupán közös erővel védhetjük

meg integráns egységünket. Valójában ebből nőtt ki az általános honvédelem és társadalmi önvédelem koncepciója is.

Bár a közösségi élet gyakorlata hazánk minden részében hasonló, példákat a könyv mégis a Vajdasági SZAT életéből merített, hiszen e több nemzetiségű vidék igen jellemző és érdekes példákat szolgáltatathat. A Jugoszláviában élő románok közül Vajdaságban él azok 90 százaléka, a szlovákok 86,5 százaléka, a magyarok 90 százaléka és a ruszinok 70 százaléka. Ez egyben azt is jelenti, hogy e területen a nemzetiségek sokkal nagyobb koncentrációja él, mint a JSZSZK és a Szerb SZK bármely más vidékén. De jelenti ez azt is, hogy ezeken a területeken kell megoldani minden olyan kérdést, mely a nemzetiségek egzisztenciájával és fejlődésével kapcsolatos, hiszen az emberi gazdagságot nem csupán a rendelkezésre álló anyagi javak jelzik, hanem az emberi szükségletek kielégítése céljából megteremtett lehetőségek is. Az ember nem azért él társadalmi életet, mert így tetszik neki, hanem mert erre objektív okoknál fogva „kényszerítve” van, és mert ez egzisztenciájának előfeltétele. Ebből pedig az következik, hogy az egyén a társadalomban nem élhet elszigetelten. Különösen vonatkozik ez a fiatalokra, akik a munka, az alkotó tevékenység útján szerzik meg társadalmi és egyéni afirmációjukat. Az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem a legmegfelelőbb formái az alkotói szándék kibontakoztatásának. Teszik ezt a fiatalok munkahelyükön, a helyi közösségekben, a társadalmi-politikai szervezetekben, különösen pedig a rádióamatőrök egyesületeiben, az üdültető szövetségekben, a felderítők, az ejtőernyősök, a fiatal feltalálók szövetségében és másutt.

Radoje R. Radulović
Mák Ferenc fordítása